

L'AFGANISTAN: MILLORANT LA VIDA DE LES DONES PRESES

A l'Afganistan, les dones empresonades subsisteixen en una situació molt precària. L'Associació per als Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA), amb el suport de l'Agència per a la Cooperació Internacional del Govern de les Illes Balears, duu a terme un programa d'assistència per millorar les condicions de vida d'aquestes dones i dels seus fills al centre penitenciari de Mazar-e-Sharif.

Si ja és difícil la vida de les dones en un país com l'Afganistan, el dia a dia de les dones detingudes, i dels fills que viuen amb elles a la presó, és especialment dur. Normalment, els seus familiars les han repudiades, per tant ni es fan càrrec dels seus fills ni tampoc no els acolliran una vegada que surtin del centre penitenciari. Excepte l'aliment diari, aquestes dones no reben cap assistència per cobrir les seves necessitats més bàsiques: medicaments, roba, articles d'higiene, mantes i algun sistema de calefacció que els ajudi a suportar els rigorosos hiverns, amb temperatures que poden baixar fins als 25° sota zero.

Una bona part de les dones afganes que es troben preses han estat acusades de delictes falsos. És freqüent el cas d'esposes que fugen de la llar conjugal a causa dels maltractaments que reben o perquè les casaren forçades molts joves. Molts dels seus marits les denuncien per adulteri, fet que les condueix directament a la presó, sense judici ni advocat que les defensí, amb

penes d'entre 5 i 15 anys de presó. Hi ha hagut casos, també, en què una dona és acusada d'un delictes greu comès pel seu marit o per un altre familiar home, i com que per a la justícia d'aquell país la paraula d'una dona val menys que la d'un home...

I és que a l'Afganistan, la violència de gènere no sols es tolera sinó que, a més, els que la infligeixen solen quedar impunes, per la parcialitat del sistema de justícia i de les forces de l'ordre que, per regla general, decideixen en contra de la dona.

Ni el principi de la igualtat de drets entre homes i dones, consagrat a la nova Constitució afgana després de la caiguda del règim talibà, ni la ratificació de la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona, ni la creació del Ministeri d'Assumptes de la Dona, han aconseguit millorar la realitat de la dona en aquest país. Així ho constatà la relatora especial de l'ONU sobre la Violència contra la Dona, Yakin Ertürk, quan va concloure la seva missió a l'Afganistan l'any 2005. Ertürk assenyala com

© ASDHA / Presó de Mazar-e-Sharif

a responsables directes de la vulnerabilitat de la dona i la perpetuació de la violència contra ella: l'ordre patriarcal tradicional, l'erosió dels mecanismes socials de protecció, la pobresa i la inseguretat al país, així com l'absència de l'Estat de dret.

Al seu informe de l'any 2008, Amnistia Internacional també subratlla l'incompliment de l'Estat de dret com a causa principal de la discriminació de gènere i la violència contra les dones afganes. I és que, sia per la falta de confiança en el sistema oficial de justícia o per la dificultat d'accedir-hi, Amnistia calcula que a les zones rurals del país fins al 80% dels assumptes es resolen amb mecanismes de justícia no oficials. Per exemple, de conformitat amb la *sharía*, la llei basada en la tradició corànica. Segons la relatora especial, són les interpretacions que es fan d'aquesta llei les que han anat legitimant la violació dels drets de la dona. Malauradament, diu Ertük, per a la gran majoria del gènere femení no hi ha cap altra alternativa més que suportar l'abús, ja que una dona sola no té cabuda a la societat afgana si no vol ser automàticament sospitosa de dur a terme actes sexuals il·lícits. I més encara si ha passat per la presó, és analfabeta, divorciada i no té cap mitjà per guanyar-se la vida.

L'associació Afgan Women's Educational Center (AWEC) és la principal, si no és l'única, entitat local que treballa en pro dels drets i l'atenció de les dones detingudes a l'Afganistan. Des de l'any 2004 té el suport de l'Associació per als Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA). Aquesta organització fou fundada l'any 2000 per la periodista Mónica Bernabé i l'escriptora Anna Tortajada per protegir els col·lectius de dones afganes que crearen escoles clandestines durant l'època dels talibans (quan l'educació estava prohibida per a la població femenina). Avui en dia, continuen treballant en la promoció i la defensa dels drets de la dona afgana.

El programa desenvolupat per ambdues organitzacions "Assistència a dones preses a l'Afganistan", proveeix de béns materials bàsics i dispensa atenció mèdica, educa-

© ASDHA / Presó de Mazar-e-Sharif

© ASDHA / Presó de Mazar-e-Sharif

La majoria de dones són a la presó acusades d'haver comès "delictes morals": adulteri, prostitució o fuga de la llar familiar per evitar un matrimoni no desitjat.

tes d'higiene personal, aliments i roba. Cada mes es distribueixen 32 jocs d'higiene (sabó, bolquers, tovalloles, raspalls de dents, etc.), a més d'aliments per a les dones embarassades i llet per als nounats. També s'han instal·lat estufes de llenya per als mesos d'hivern.

Aquest projecte promou la formació de les internes a través de tallers d'alfabetització, d'educació per a la salut, de drets humans, de gènere i d'autoestima, de manera que les dones coneguin els seus drets i sàpiguen com han de reaccionar davant de situacions de conflicte. Igualment s'imparteixen cursos de formació en costura, brodat i artesanía, que els ajudaran a desenvolupar-se una vegada que abandonin el centre penitenciari. Al Mercat de les Dones de Mazar-e-Sharif el projecte ha previst l'obertura d'una paradeta per comercialitzar els productes que creen.

D'altra banda, s'ha convingut que una doctora acudeixi al centre setmanalment per visitar les recluses i els seus fills, facilitar les medicines pertinents i elaborar els informes mèdics. També, dues vegades cada mes, reben assistència legal a través de 10 advo-

ció primària i formació professional, així com també suport legal, a les dones i nins de les presons de Kabul i de Mazar-e-Sharif.

A la presó de la ciutat de Mazar-e-Sharif, situada a la província de Balkh, al nord de l'Afganistan, hi ha 23 dones i 20 menors reclosos, amb edats compreses entre uns quants mesos i els 12 anys. Gràcies a aquest programa se'ls proporcionen produc-

© EC / DACAAR / Afganistan

© ASDHA / Presó de Mazar-e-Sharif

cadetes d'AWEC que van personalment a la presó per revisar els expedients de les detingudes i conèixer els seus casos particulars per tal de poder prestar així un servei legal en condicions. El projecte també s'ocupa d'intentar restablir el contacte amb els familiars de les internes, per facilitar-ne la reinserció social a la sortida de la presó.

En definitiva, amb aquest projecte, el col·lectiu de dones de la presó de

Mazar-e-Sharif podrà fer front a la situació d'extrema vulnerabilitat en què es troba i disposar d'assessorament legal per protegir-se de la violació reiterada dels seus drets.

Associació per als Drets Humans a l'Afganistan (ASDHA)
<http://www.afgancat.org>

© ASDHA / Presó de Mazar-e-Sharif

© European Commission Humanitarian Aid

L'Afganistan, indicadors socials i econòmics sota mínims

Fa alguns anys que l'Afganistan no apareix a la llista de països ordenats segons l'Índex de Desenvolupament Humà elaborat pel Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, a causa de la dificultat de recopilar dades suficients. És previsible, de tota manera, que se situaria a la cua d'aquest rànquing, pel seu escàs desenvolupament econòmic i social, fruit de l'estat de guerra endèmic, la falta d'un govern central competent i la divisió de la seva gent en grups tribals.

Prop de la meitat dels aproximadament 27 milions d'afgans té serioses dificultats per cobrir les seves necessitats alimentàries diàries. Només el 12% de les dones saben llegir i escriure, en comparació amb el 32% dels homes. Les diferències salarials entre homes i dones són enormes, i la mitjana de fills per dona és de 6,64, una de les taxes més elevades del món, mentre que l'esperança de vida en néixer és de 42,9 anys, una de les més baixes.